

Yurt dışında bir kısmı bozulan ve düşük bedelle satılan ürünün KV ve VUK açısından durumu

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	49327596-125[KVK.ÖZ.2020.66]-308822
Tarih	06.12.2022

T.C.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

Antalya Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : 49327596-125[KVK.ÖZ.2020.66]-308822

06.12.2022

Konu : Yurt dışında bir kısmı bozulan ve düşük bedelle satılan ürünün KV ve VUK açısından durumu

İlgide kayıtlı özelge talep formunda; yurt dışına meyve ihracatı faaliyetinde bulunduğunuz, ... tarihinde Hollanda'ya kasa (.... kg) çekirdeksiz üzüm gönderdiğiniz, bunun karşılığında da aynı tarihte ... tutarında fatura düzenlediğiniz, ama ürün Hollanda firması tarafından teslim alındığında üzüm salkımlarının bir kısmının döküldüğü ve saplarında kararmaların başladığının görüldüğü, bu durumun üreticinin son ilaçlamaları yapmamasından kaynaklandığı, Hollanda firması ile konuşularak ürünün satılmasının istenildiği, üzümlerin Hollanda'da toplamda ... bedel karşılığında satıldığı, Hollanda firmasının bununla ilgili olarak ürünün fotoğrafını ve ürünün satışı ile ilgili dokümanı gönderdiği, arada ...

avroluk fiyat farkının ortaya çıktığı belirtilerek, oluşan farkının gider olarak dikkate alınıp alınamayacağı hususunda Başkanlığımız görüşü sorulmaktadır.

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN :

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde, kurumlar vergisinin mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 37 nci maddesinde, her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanunun 38 inci maddesinde ise, bilanço esasına göre ticari kazancın, teşebbüsdeki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müsbet fark olduğu, bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce işletmeye ilave olunan değerlerin bu farktan indirileceği, işletmeden çekilen değerlerin ise farka ilave olunacağı, ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulacağı hükmü bulunmaktadır.

Mezkur Kanunun 40 inci maddesinde safi kazancın tespit edilmesinde indirilecek giderler sayılmış olup, anılan maddenin birinci fıkrasında ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin safi kazancın tespitinde indirilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Ticari kazancın tespitinde iki temel ilke geçerli olup, bunlar "*dönemsellik*" ve "*tahakkuk esası*" ilkeleridir. Tahakkuk esası ilkesinde, gelir veya giderin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmiş olması, yani geliri veya gideri doğuran işlemin tekemmül etmesinin yanı sıra, miktarının ve işlemten kaynaklanan alacağın veya borcun ödeme şartlarının da belirlenmiş olması gereklidir. Bu esas dikkate alındığında bir gelir unsurunun, özel bir düzenleme bulunmadığı sürece, mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleştiği dönem kazancının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir. Dönemsellik ilkesi ise bu gelir veya giderin ilgili olduğu döneme intikalinin sağlanmasını ifade etmekte olup, bu ilke uyarınca gelir ve giderlerin ilgili

oldukları dönemde kaydedilmesi gerekir.

Buna göre, Şirketinizce ihraç edilen meyvelerin yurtdışındaki firma tarafından teslim alınana kadar geçen süreçte niteliğinin bozulması nedeniyle ihracat aşamasındaki fatura bedelinin altında bir bedelle satıldığı için, Vergi Usul Kanunu hükümleri gereğince tevsik edilmesi halinde Şirketinizce tahsil edilemeyen fark tutarın ilgili dönem kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmaktadır.

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN :

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 227 nci maddesinin birinci fıkrasında, *"Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir."* hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların ise aynı Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde düzenlenen veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak düzenlenmesi uygun görülen belgelerle tevsik edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, mezkûr Kanununun 229 uncu maddesinde; faturanın, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olduğu; 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde faturanın, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenleneceği, Hazine ve Maliye Bakanlığının mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, bu süreyi indirmeye ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirmeye yetkili olduğu, bu süreler içerisinde düzenlenmeyen faturaların hiç düzenlenmemiş sayılacağı; 232 nci maddesinde ise birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek, satın aldıkları emtia ve hizmetler için de fatura istemek ve almak zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, 253 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin "Yurt Dışında Faaliyette Bulunan Mükelleflere Yaptırılan İş ve Hizmetler Karşılığında Alınan Bedellerle İlgili İşlemler" başlıklı bölümünde, yurt dışında mukim kişi veya kuruluşlara yaptırılan iş veya hizmetler karşılığında ödemede bulunan gelir

veya kurumlar vergisi mükelleflerinin, yurt dışında mukim kişi veya kuruluşlardan aldıkları muteber belgeleri gider olarak defterlerine kaydedebildikleri belirtilerek, yurt dışındaki kişi veya firmalardan belge alan mükelleflerin, bu belgeleri defter kayıtlarında gider olarak göstermeleri sırasında belgelerde yazılı bedelleri, belgelerin düzenlendiği günde Merkez Bankasınca belirlenen döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevirerek kayıtlarında gösterecekleri, ancak inceleme sırasında inceleme elemanınca lüzum görülmesi halinde, mükelleflerin bu belgelerini tercüme ettirmek zorunda oldukları açıklanmış bulunmaktadır.

Söz konusu Tebliğde yer alan açıklamalara göre, yurt dışında mukim kişi veya kuruluşlara yaptırılan iş veya hizmetler nedeniyle yüklenilen tutarların işin mahiyetine göre gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınabilmesi için anılan Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde yer alan belgelerden herhangi biri ile tevsik edilmesi gerekmekte olup, aksi durumda gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınabilmesi, ancak yurt dışından alınan söz konusu belgenin hizmetin alındığı ülkede uygulanan vergi mevzuatı çerçevesinde geçerli bir belge olduğunun kabulü halinde mümkün bulunmaktadır.

Bu bağlamda, bir mal veya hizmetin fiyatı azalmış veya mal kısmen veya tamamen iade edilmişse, alıcının borcu azalacak olup geliri artmış olacaktır. Bu durumda yurt dışındaki alıcı firmanın iade etmiş olduğu ya da fiyatı azalan mal için yurt içindeki satıcıya fatura düzenlemesi gerekmektedir. Ancak, yurt dışındaki firmanın ülkesi mevzuatına göre fatura düzenlemesi mümkün değilse, ilgili ülke mevzuatına göre geçerli bir belgeyi düzenlemesi gerekmekte olup, bu durumun gerektiğinde ispat edilmesi gerektiği tabiidir. Ayrıca, malların kalitesinde hata olduğu gerekçesiyle bedelin eksik tahsil edilmiş olması halinde, yurt dışındaki alıcı firmanın yurt içindeki satıcıya fatura ya da ilgili ülke mevzuatına göre geçerli bir belgeyi düzenlemesi gerekmektedir.

Buna göre, üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait kayıtların vesikalara dayanılarak tevsik edilmesi esas olduğundan, somut olaya ilişkin olarak, malların kalitesinde hata olduğu gerekçesiyle bedelin eksik tahsil edilmiş olması durumunda, söz konusu bedele ilişkin olarak yurt dışındaki Hollanda firmasının kendi ülkesi mevzuatına göre adınıza fatura düzenlemesi veya bunun mümkün olmaması halinde kendi ülke mevzuatına göre geçerli olması ve bu durumun gerektiğinde ispatı şartıyla düzenleyeceği bir belgenin kayıtların tevsiki açısından ispat edici belge olarak kullanılması gerekmektedir.

Öte yandan, tüm tevsik edici belge ve yazışmaların muhafazasının ve gerektiğinde ibraz edilmesinin şart olduğu tabiidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026